

Forfatter: Stein, Johan Carl Hendrik Theobald

Titel: BREV FRA: Stein, Johan Carl Hendrik Theobald (1900-07-10)

Citation: Stein, Johan Carl Hendrik Theobald: "BREV FRA: Stein, Johan Carl Hendrik Theobald (1900-07-10)", i *Billedhuggeren Theobald Stein*, VILHELM TRYDES BOGHANDEL, s. 116. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002086981-000-shoot-L0020869810000032.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Billedhuggeren Theobald Stein

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Silkeborgd. 10. Juli 1900.

»Her er vidunderlig dejligt med det bakkede Terræn, hvorfra man ser ud over Trætoppene, og de blanke Søer, som kranses af herlige Skove. Kulden har bevirket, at Bøgetræerne halvvejs var afbladede. Nu give de nye friske Skud et Indtryk af Løvspring i Juni Maaned. Vi turer sammen med K. som Vejviserske. Hun har arvet min bekendte Stedsans og fører os, naar et eller andet Udsigtspunkt skal naas, vild med den største Sikkerhed og Hardiesse. Forplejningen er af allerbedste Art, men om disse lukulliske Detailler vil jeg ikke tale. Jeg vil kun dvæle lidt ved vore Husbeboere. Jeg er eneste Hane blandt lutter Damer; i Middags sad jeg ved Middagsbordet som en Apol mellem de ni Muser — en lille Glut paa 3 Aar repræsenterede Amor. En ypperlig »Cour-Anslalt«, blot man var 50 Aar yngre. Unge Damer, der ville gøre deres Lykke, fraraades bestemt at søge herover. Derimod er her et rigt Udvalg for lignende unge Herrer, og Byttet vil tilvisse ikke løbe fra dem. Angaaende de paa Pariserudstillingen uddelte Medailler har jeg altid og gør det endnu, betragtet Præmieringerne paa Verdensudstillingerne som en stor Humbug. Jeg og alle ved s. 117jo, at Listen over de udkaarede laves hjemme i hvert Land, saa bliver ingen Klage hørlig. Jeg fik denne Gang det Indfald at tilbyde min Gruppe Faustulus og Romulus og Remus, som Kunstmuseet ejer i Bronze, til Udstillingen. Der var gjort et Udvalg af Ting, man ønskede, men jeg var glemt. Gruppen fik en smuk iøjnefaldende Plads, og jeg — mirabile dictu — en Sølvmedaille. Min Faustulus maa altsaa være et udmærket Arbejde, naar man ikke helt kunde tie mig ihjel, hvor gerne man end vilde. Hvem der skulde have Guldmedailler, kunde man i Forvejen vide uden at høre til de store Profeter. Det bedste ved Julius Thomsens Statue og det, som virkelig fortjener den højeste Udmærkelse, er det Kryolitstykke, Figuren støtter sig til; — men det har jo ogsaa Vor Herre lavet«.

Liden Gunver.

Som det vil fremgaa af ovenstaaende Brev mærkede STEIN ikke sjælden en vis Modstand fra de yngre da toneangivende

s. 118Liden Gunver. Rosenborg Have.

s. 119Faustulus. Kunstmuseet.

s. 120Kredse indenfor Kunstverdenen. Han ansaas ganske med Urette for meget konservativ og uforstaaende overfor den moderne Kunst. Dett hang sammen med hans varme Interesse for Kunstakademiet, som medførte, at han med mindre Interesse maatte se paa den fri Udstilling og de private Kunstscoler, der dukkede op og tog saa mange af detalentfuldeste af de unge Kunstnere fra Akademiet. Han mente, at der stilledes for smaa Fordringer til Talent for at faa Plads paa Akademiet. Han skriver derom: »Mange Familier anbringe deres Sønnerpaa Akademiet, naar de ikke vide, hvortil de ellers kunde anbringes — »man gør Kunsten til Levebrød for den bemidlede Middelstands middelmaadige Børn«, som Hertzog siger. Det lyder saa pænt og er saa billigt. Det kan kun komme til at koste et forspildt Liv«. I sit Hjerter følte han, at Akademiet stagnerede. Allerdybest inde var han klar over, at Akademier overhovedet var overflødige paa Kunstens nuværende Udviklingstrin, men han, der hele sit Liv havde levet saa at sige indenfor Charlottenborgs Mure, bedrøvedes over Akademiets Forfald, som jo nu er naaet saa vidt, at det kongelige Akademi for de skønne Kunster nærmest er at ligne med et Skib uden Ror. Den Kritik, hans Arbejder undertiden var Genstand for, tog han saare let. Han plejede at sige, at naar der var gaaet et Par Hundrede Aar, vilde der ikke være det mindste igen, hverken af Kritiken eller af hans Kritikere, maaske ikke engang et Navn, men hans Monumenter og hans Navn derpaa vilde stadig leve uskadede og urørte, og til den Tid maaske fremkalde helt andre Domme, thi som han sagde med et Citat af Julius Langes Bog om Sergel og Thorvaldsen: »Guderne tillade ikke, at de samme Ting altid ere ovenpaa. Hjulet er altid i Drejning«. Derfor beklagede han altid de sceniske Kunstners Lod. Deres Værk dør med dem selv, og i næste Generation er allerede Erindringen om dem blegnet. Døgnets Kritik erafgørende for den sceniske Kunst, men ligegyldig for Billedhuggeren, hvis dennes Værker er udførte i den evige Sten eller den uforgængelige Bronze.

Da han var glad og vennsæl af Temperament, retlinjet af Karakter, morsom og underholdende i Omgang, havde han mange Venner blandt de samtidige og yngre Kunstnere. Meldahl er allerede nævnt. Hertzog og Evens, Brendstrup og Exner, Heinrich Hansen og Arkitekterne Vilhelm Petersen og Stilling stod ham personlig nær gennem mange Aar. Jerichau og Bissen, Christian Freund og Maleren Monies samt Arkitek s. 121ten Hans Holm satte han højt og regnede for sine Venner. Blandt de yngre satte han megen Pris paa Ludvig Brandstrup og Rasmus Andersen samt paa Bonnesen, og paa sin 70aarige Fødselsdag modtog han Beviser paa, at ogsaa hans Elever gennem mange Aar mindedes ham med Venlighed og Respekt. Overfor den yngre Kreds af Kunstnere, der sluttede sig til den fri Udstilling, stod han fremmed. Deres Angreb paa Kunstakademiet var ham imod. Han anerkendte deres Talent, og netop derfor ansaa han den Splittelse i Kunstverdenen, som de hidførte, for saa farlig for Akademiet, men da han ikke vilde bøje sig for Parolen »med os eller mod os«, kom de til at staa mod ham. At Frølich lod sig kanonisere af de yngre mod Akademiets oppositionelle Kunstnere, vakte hans Forundring og Malice. Med Sindings kunstneriske Udvikling sympatiserede han ikke. Den Fremstilling, Sinding i sin Bog: »En Billedhuggers Liv« har givet af Worsaaes Monuments Historie, er ikke stemmende med de faktiske Forhold. Oprindeligt havde Sinding STEIN at takke for, at han slog an her i Danmark. Sindings Mæcen, Grosserer Seidelin, indhentede nemlig STEINS og

Professor Peters Dom om Sindings kunstneriske Evner, og paa disses Anbefaling støttede Seidelin ham derpaa. Med Worsaaes

»Recensenten«

s. 122 Monument er Sammenhængen efter STEINS samtidige Optegnelser følgende:

I December 1886 henvendte Etatsraad Heinrich Hansen sig til STEIN i Anledning af det paatænkte Monument for Worsaae og anmodede ham om at indsende sin allerede i 1871 udførte Buste af Worsaae til Komiteen. STEIN undslog sig, fordi Busten kun var udført som Studie, og Heinrich Hansen bad ham da udføre en Skitse til et Monument uden Buste. Dette skete, og STEIN udførte en Skitse til et stort Monument, forestillende Granskningens Muse i naturlig Størrelse, der støtter sig til en Runesten. Paa Piedestalen er anbragt Worsaaes Portrætmedaillon. Foruden dette Udkast fremkom et Projekt af Bindsbøll og et Udkast af Alb. Jensen. Fra Sinding forelaa intet Projekt, fordi han dengang overhovedet slet ikke var anmodet om at deltage. Paa Komiteens Møde vandt STEINS Udkast almindelig Bifald, men Carl Jacobsen fandt det rigtigt, at man for Offentlighedens

FR. PALUDAN-MÜLLER.

s. 123 Skyld gav ogsaa andre Billedhuggere Adgang til at deltage i en Konkurrence ved at indsende Skitser. Carl Jacobsen henvendte sig derfor til Sinding og Etatsraad Herholt til Saabye om Deltagelse. Sinding komponerede nu et mindre Reliefmonument med Plads til en Portrætmedaillon, og Komiteen valgte dette Udkast som det billigste under den Forudsætning, at Steins Portrætmedaillon fra hans Udkast skulde anvendes, saaledes at Sinding og STEIN skulde udføre Monumentet sammen, hvad begge Kunstnere gik ind paa. Om nogen Intrige, som Sinding antyder i sin Bog, var der ikke Tale. Begge Kunstnerne deltog faa Aar efter sammen som Dommere i Bedømmelsen af Skitserne til Tordenskjolds Monumentet i Christiania, og bevarede Breve vise, at Sindings Forhold til STEIN var det bedst mulige. Sammenhængen er sikkert den, at Sinding, der var en udmærket Kunstner, men som ældre meget optaget af sin franske Berømmelse, da han som gammel saa

WORSAAES Monument.

16

s. 124 tilbage paa denne Begivenhed, har glemt Sagens Sammenhæng og følt det af ham selv dengang antagne Samarbejde som noget paatvunget.

Med Stillingen som Professor i Billedhuggerkunst ved Akademiet fulgte Stillingen som Medlem af Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum, og dette Hverv interesserede STEIN meget, og flere Forbedringer blev efter hans Forslag gennemført i Museet. Saaledes samlede han i en særlig Sal et Udvalg af Thorvaldsens Gipsmodeller, som var bleven husvilde ved, at Marmorexemplarer efter dem var udførte og opstillede i deres Sted, idet han gjorde gældende, at Originalmodellerne havde den største kunstneriske Interesse: »Undertiden« — skriver han — anmeldtes Besøg i Museet af fremmede fyrstelige Personer, og jeg har haft Lejlighed til at føre flere af disse om, f. Ex. den nuværende Konge af Italien som Kronprins. Han viste kun et Gran Interesse for Alexandertoget, som udførtes for Qvirinalpaladset,

WIEDEWELT. »17. Decbr. 1802.«

s. 125 ellers for intet. Større Fornøjelse var det at gaa med Kejser Wilhelm og især med Greven af Paris. Disse var i høj Grad interesserede i, hvad de saa, og saa straks næsten uden Forklaring hvad Arbejderne forestillede og forstod Allegorierne. Greven af Paris Søn, Hertugen af Orleans, viste derimod ikke Spor af Interesse. Inspektøren sagde til ham om en af Busternerne, at det var en Buste af Horace Vernet. Ved Forevisningen af »Natten« og »Dagen« spurgte Prinsen, om de ogsaa var af Horace Vernet.

ABILDGAAKD.

Sammen med Høedt, Adolf Rosenkilde, R. Faber, Heinrich Hansen, Professor C. Holten og Hellman var STEIN Medstifter af Foreningen »Fremtiden«, der virker for Kunstnere og deres Efterladte, og som har gjort og stadig gør megen Gavn. Foreningens Emblem »Sædemanden« tegnede han, og det blev den mest udbredte af alle hans Kompositioner.

I sit Hjem levede han det lykkeligste Familieliv, omfattende s. 126 hele Slægten, store og smaa, med den varmeste Kærlighed og Interesse. Han havde en lille digterisk Aare, og det morede ham, navnlig ved Juletid, at forsyne sine Gaver med smaa Vers og Deviser, som gav dem forhøjet Værdi. Som Prøve paa et saadant lille Digt kan anføres et Vers, han skrev, da han lod en antik Gemme, som han i sin Ungdom havde købt i Rom, indfatte i en Ring og forærede den til en af sine nærmeste. Verset lyder saadan:

»Se her dette Hoved med Straaler om Hauret,

Stein, Johan Carl Hendrik Theobald, *Billedhuggeren Theobald Stein,*

Som Ring af en romersk Matrone er baaret,
Da Augustus regered' den Kejser streng,
Og Vor Herre endnu var en lille Dreng.

Saa gik den fra Finger til Finger paa Vandring,
Fra Taa til Taa maaske til Forandring.
Og ligeglad altid omsider den kom
Til vor gode By fra det gamle Rom.

En værdig Matrone igen den skal bære,
Og holde den ældgamle Ring i Ære;
Hun bære den skal gennem mange Aar
Med Glædens og Sundhedens Straaler om Haar.

I de sidste Aar af sit Liv vendte han tilbage til sin Ungdoms Motiver. Liden Gunver fra 1898 og Drengen med Vandkrukken fra 1899 hører til samme Motivgruppe, som Arbejderne fra Halvtredserne. Fra det allersidste Aar skriver sig en Statuette af den gamle Wiedewelt, der vandrer ud for at ende sine Dage. Derunder skrev han de vemodige Ord: »Inveni portum, spes et fortuna valet. Quid mihi vobiscum ludite nunc alios«, maaske med en Følelse af, at ogsaa hans Tid nu var omme. Arbejdet slap han dog aldrig. Han skriver paa denne Tid: »Jeg har nu opnaaet alt, hvad jeg kan vente som Kunstner, og kunde for den Sags Skyld have nok af Laurbærblade at hvile paa, hvis Hvilen ikke af andre mere praktiske Grunde blev mig forment, saalænge jeg kan arbejde endnu. Og Himlen være takket, om jeg maa kunne blive ved dermed til min sidste Dag, saa at jeg af fuldt Hjerte kan sige om min Livsgerning »labore et coeli favore«!

Hans Ønske blev opfyldt. Han havde i flere Aar lidt af Aareforkalkning om Hjertet. Den 15. November 1901 følte han sig utilpas og forlod sit Arbejde i Atelieret. Anfaldet fortog s. 127 sig dog som saa mange Gange før, men Dagen efter den 16. November, netop som han udtalte, at han syntes han havde det bedre, sank han tilbage og var død uden Dødskamp eller Smerte. Hans sidste ufuldendte Arbejde, en Statuette af Abildgaard, findes nu i Hirschsprungs Museum.

Paa Monumentet paa hans Grav findes Relieffet »Kom i den sidste Nattevagt«, udført af ham Aaret forud, da hans yngste Broder Biskoppen var død, og den Doende paa Relieffet bærer den elskede Broders Træk.

s. 128»Kom i den sidste Nattevagt.«

Rasmus Andersen.

TH. STEIN.
Glyptoteket.